

35464 Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletoire begroting inzake compensatie studenten en ondersteuningsmaatregelen onderwijs COVID-19)

Nr. Verslag

Vastgesteld...

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

Inhoudsopgave

BEGROTINGSTOELICHTING

1. Compensatie voor studenten in het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs
2. Ondersteuning gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden en studievertraging in ve, po, vo en mbo
3. Offensief tot behoud van stages en leerwerkbanen voor praktijk-onderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso), voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en mbo
4. Uitbreiding aanvullende bekostiging nieuwkomers po en vo

B. BEGROTINGSTOELICHTING

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de memorie van toelichting en hebben hierover nog enkele opmerkingen en vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben het onderhavige wetsvoorstel met interesse gelezen en hebben nog enige vragen.

De leden van de D66-fractie hebben met grote belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel inzake compensatie studenten en ondersteuningsmaatregelen onderwijs COVID-19 en willen de regering nog enkele vragen voorleggen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de tweede incidentele suppletoire begroting en hebben hier nog enkele vragen over.

De leden van de SP hebben met gemengde gevoelens kennisgenomen van de begrotingswijziging inzake compensatie en ondersteuningsmaatregelen voor het onderwijs. Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de tweede incidentele suppletoire begroting. Deze leden maken zich zorgen over de grote gevolgen van de uitbraak van het coronavirus voor het onderwijs en studenten. Deze leden onderkennen een

noodzaak dat studenten worden gecompenseerd, onderwijsachterstanden en studievertraging als gevolg van COVID-19 zoveel mogelijk worden voorkomen voor leerlingen en mbo-studenten en instellingen, scholen en werkgevers met stages en leerwerk-banen maximaal worden ondersteund bij het bieden van maatwerk.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel.

1. Compensatie voor studenten in het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs

De leden van de VVD-fractie lezen dat er een compensatie komt voor studievertraging in het laatste jaar van de studie veroorzaakt door COVID-19. Hoeveel studenten gaan hier naar schatting gebruik van maken? Wat gebeurt er als er meer studenten dan verwacht gebruik gaan maken van de regeling en hoe wordt dit gefinancierd?

Deze leden lezen dat de additionele middelen bedoeld zijn om te voorkomen dat mbo - studenten geen verdere studievertraging oplopen doordat de beroepspraktijkonderdelen van de opleidingen geen doorgang kunnen vinden. Op welke manier kunnen beroepspraktijkonderdelen weer doorgang vinden door de versoepeling van de coronaregels sinds 1 juni 2020, zo vragen deze leden.

De coronaregels hebben in de diverse sectoren zeer verschillend uitgedaagd. Waar in de bouw de beroepspraktijkvorming gewoon heeft kunnen doorgaan, heeft die bijvoorbeeld in de horeca grotendeels stilgelegen. Nu sinds 1 juni 2020 de horeca weer open is, nemen in die sector de mogelijkheden om de beroepspraktijkvorming te vervolgen, weer toe. De situatie is echter niet te vergelijken met de situatie vóór de coronacrisis. De 1,5-meterregel kan de mogelijkheden voor horecaondernemers om studenten op te leiden, beperken. Om er toch voor te zorgen dat studenten verder kunnen met hun beroepspraktijkvorming en studievertraging te voorkomen, is Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) onder andere bezig om nieuwe leerbedrijven te erkennen, ook in aanverwante sectoren. Door ook gebruik te maken van de mogelijkheden om stage te lopen buiten de schooltijden, zoals in avonden of in het weekend, worden stagemogelijkheden optimaal benut. Daarnaast kunnen scholen er binnen bestaande kaders voor kiezen om bepaalde leerdoelen te laten behalen via praktijkopdrachten in de school in plaats van beroepspraktijkvorming.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de compensatie voor studenten in het mbo en het ho . Het bericht dat studenten vanwege de coronamaatregelen ook in staat worden gesteld aanvullend te lenen bij DUO begrijpen deze leden, maar baart hen ook zorgen. Kan de regering in een overzicht aangeven hoeveel er gemiddeld meer geleend wordt per maand, sinds de invoering van de coronamaatregelen medio maart 2020 en hoeveel studenten daarvoor kiezen?

Deze leden vragen de regering of het klopt dat alle studenten die studievertraging in hun laatste studiejaar oplopen door coronamaatregelen zowel financieel gecompenseerd worden alsmede hun reisrecht wordt verlengd? Geldt dit ook voor studenten die onderwijs volgen bij private instellingen? Heeft de regering ook met deze groep rekening gehouden bij het bedrag dat voor de compensatie is gereserveerd, zo vragen zij.

Voornoemde leden maken zich grote zorgen over de positie van jongeren op de arbeidsmarkt als gevolg van de coronamaatregelen en de bijkomende economische crisis. Wat vindt de regering van het idee om doorleren toegankelijker te maken na het behalen van een diploma, vanwege de dreigende slechte arbeidsmarkt? Wat heeft de regering

geleerd van de vorige economische crisis met betrekking tot jongeren en hun arbeidsmarktperspectief? Hoe gaat zij dit concreet toepassen nu de eerste cijfers duiden op baanverlies voor jongeren en een lastige positie op de arbeidsmarkt na afstuderen? Op welke wijze houdt de regering rekening met de grotere kans dat jongeren vanwege de afnemende arbeidsmarktkansen besluiten door te studeren?

Deze leden vragen wat de procedure is vanuit het perspectief van de student? Welke stappen moeten studenten zetten om het compensatiebedrag te ontvangen indien zij daar recht op hebben? Hoe is de regering voornemens dit richting studenten te communiceren? De aan het woord zijnde leden vragen tenslotte of de regering een beeld heeft van studenten in het hoger onderwijs die uitvallen als gevolg van de coronacrisis en de coronamaatregelen? Deze leden vragen zo spoedig mogelijk na 1 oktober 2020 concrete cijfers te geven van de uitval bij studenten in het hoger onderwijs voor het studiejaar 2019-2020. Hoe verhouden zich deze cijfers tot het gemiddeld aantal uitval en de uitval van voorgaande studiejaar, zo vragen deze leden.

De leden van de D66-fractie waarderen dat de motie van de leden Jetten en Heerma met vaart is uitgevoerd. Deze leden vragen de regering om verheldering van een aantal zaken. Komen internationale studenten die studievertraging oplopen ook in aanmerking voor compensatie? Hoe vragen studenten de compensatie aan? Moeten zij zich actief melden bij de onderwijsinstelling of DUO, of voert DUO dit automatisch uit, zo vragen deze leden.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn blij dat de regering een deel van de studenten compenseert voor opgelopen vertraging door de coronacrisis. Wel vragen de leden waarom er alleen gekozen is om studievertraging in het laatste jaar te compenseren? Wat doet de regering voor studenten die in eerdere studiejaar bewezen vertraging oplopen door de coronacrisis? Wat doet de regering voor studenten die hun bijbaan zijn verloren door de crisis? Veel van hen zijn flexwerkers of uitzendkrachten met nulurencontracten en komen niet in aanmerking voor een compensatieregeling omdat ze (net) te weinig verdienen. Wat gaat de regering doen om deze studenten te helpen, zo vragen deze leden. De leden van de SP-fractie zijn nog steeds verbolgen over het feit dat alleen studenten in de afrondende fase van hun studie gecompenseerd worden. Studenten die hun wo-bachelordiploma zullen behalen tussen september en januari zijn uitgesloten van de compensatieregeling, wat de leden op zijn zachtst gezegd vreemd vinden. Wellicht dat de regering vindt dat wo-bachelorstudenten niet in de afrondende fase van hun studie bevinden en dat deze studenten nog een masteropleiding zullen gaan volgen. De leden zijn benieuwd of de regering vindt dat een wo-bachelordiploma een volwaardig diploma is, waarmee de arbeidsmarkt betreden kan worden. Er zijn namelijk genoeg universitaire studenten die besluiten geen wo-masteropleiding te gaan doen. Sterker nog, het bachelor-mastersysteem is met dat uitgangspunt gecreëerd. Deze leden vragen waarom er niet is gekozen voor een generieke maatregel om alle studenten met studievertraging vanwege het coronavirus te compenseren. Ook eerste-, tweede- en derdejaarsstudenten kunnen vanwege de coronamaatregelen studievertraging oplopen. Uit gesprekken met het veld maken de leden op dat het percentage studenten dat enige vertraging zal oplopen door corona hoog zal zijn. Voornoemde leden wijzen in dit verband bijvoorbeeld op de problematiek dat sommige stages onmogelijk plaats hebben kunnen vinden. Deze leden wijzen er verder op dat, mede op jaren van aansporing vanuit het ministerie, curricula doorgaans dusdanig vol zitten dat het vaak schier onmogelijk is hier ruimte in te creëren om vertraging in te lopen. Vertraging is vertraging, ongeacht in welke fase van de studie deze wordt opgelopen.

Verhalen van studenten hebben deze leden bereikt die in het voorjaar van 2020 van plan waren af te studeren, waardoor zij recht hadden op teruggave van het al betaalde collegegeld. Door de coronamaatregelen zijn zij genoodzaakt langer ingeschreven te staan en indien zij nog voor 1 september 2020 hun diploma behalen, komen zij niet in aanmerking voor de compensatieregeling. Deze leden vinden dat deze studenten tussen wal en schip vallen en vragen de regering in hoeverre zij deze studenten alsnog tegemoet kan komen.

Het baart de leden van de PvdA-fractie zorgen dat bij een onderzoek van StudeerSnel onder méér dan 1600 Nederlandse studenten blijkt dat 60 procent van de studenten zich mentaal slechter voelt dan voor de corona-uitbraak en dat gebrek aan productiviteit als gevolg van toegenomen afleiding door familieleden en huisgenoten en onvoldoende toegang tot educatieve middelen voor hen een groot pijnpunt vormen. De regering maakt nu € 160 miljoen vrij in 2021 voor een eenmalige tegemoetkoming aan studenten die studievertraging oplopen, zich opnieuw moeten inschrijven in collegejaar 2020–2021 en een diploma halen tussen september 2020 en eind januari 2021. Bovendien maakt het kabinet € 40 miljoen vrij in 2020 voor een financiële compensatie aan studenten van wie het recht op basisbeurs of aanvullende beurs afloopt in de maanden juli, augustus en september. Deze leden juichen deze maatregelen toe, maar vragen of studenten die nu kampen met mentale problemen hiermee voldoende extra steun wordt geboden. Hoe beziet de regering deze problematiek? Waarop baseert de regering de bedragen van € 160 en € 40 miljoen? Met hoeveel studenten die studievertraging oplopen, houdt zij rekening? Gaat het kabinet er vanuit dat met de € 40 miljoen alle gevallen van studenten van wie het recht op basisbeurs of aanvullende beurs afloopt in de maanden juli, augustus en september en aanspraak kan maken op een financiële compensatie kunnen worden gecompenseerd? Zo nee, van welk percentage, gaat de regering dan uit? Waarop is dit percentage gebaseerd?

De regering schrijft dat voor beide maatregelen geldt dat eventuele resterende middelen die niet zijn uitgeput, terugvloeien naar 's Rijks kas. Kan zij toelichten waarom dat niet behouden blijft voor compensatie voor gevallen die nog niet worden tegemoet gekomen onder deze regeling? Indien mocht blijken dat (significant) meer studenten gecompenseerd moeten worden (bijvoorbeeld als er een tweede golf komt), uit welke middelen wordt dat dan gedaan? Wat kan een student verwachten als zij of hij door corona pas in februari 2021 een diploma behaalt?

Internationale werkende studenten moeten maandelijks 56 uur werken of per kwartaal € 525 verdienen om in aanmerking te komen voor een studielening of een ov-regeling. Als gevolg van COVID-19 verliezen echter veel van deze studenten hun banen. Wat worden de consequenties voor de betrokken internationale studenten en hun studieleningen in het komende academische jaar?

Voornoemde leden vragen of er nu ook snel meer duidelijkheid komt over financiële steun voor docenten en onderzoekers: vertraging in onderwijs betekent immers dat er de komende jaren extra onderwijsinspanningen nodig zijn. Bovendien loopt ook de vertraging in onderzoeksprojecten op universiteiten verder op, wat met name voor jonge onderzoekers tot problemen leidt. Voor deze problematiek zijn oplossingen nodig. Welke mogelijkheden ziet de regering om hier iets aan te doen, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de regering omgaat met groepen studenten die op vergelijkbare wijze als de groep die in het wetsvoorstel centraal staat zich een extra jaar zullen moeten inschrijven, maar die nu nog niet in het laatste studiejaar zitten.

2. Ondersteuning gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden en studievertraging in ve¹, po², vo³ en mbo

De leden van de VVD-fractie lezen dat waar het afstandsonderwijs niet goed tot stand komt, dat vaak te maken heeft met de sociaal maatschappelijke en sociaal economische situatie van de leerlingen en studenten. Waarop staat de regering deze constatering? Bij hoeveel studenten komt het afstandsonderwijs niet goed op gang? Bij welke hogescholen of universiteiten is dit het geval? Hoeveel kinderen in het primair en voortgezet onderwijs zijn nog steeds uit beeld? Kan dit worden toegespitst per gemeente? Welke maatregelen neemt de regering om alle kinderen weer in beeld te krijgen? Welke rol spelen gemeentelijke leerplichtambtenaren hierin, zo vragen zij.

Deze leden lezen dat er € 244 miljoen beschikbaar wordt gesteld voor de voorschoolse educatie, het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Van deze € 244 miljoen wordt € 1,7 miljoen betaald uit de onderuitputting van de bestaande subsidieregeling lente- en zomerscholen. Waaruit wordt de overige € 242,3 miljoen betaald? Voornoemde leden vragen of er al zicht is op hoeveel scholen ervoor kiezen om deze zomerlessen te verzorgen om onderwijsachterstanden weg te werken. Zo ja, hoeveel scholen in het po en vo kiezen hiervoor? Zo nee, wanneer kunnen we hierover meer duidelijkheid verwachten, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie lezen dat in totaal € 244 miljoen wordt uitgetrokken om onderwijsachterstanden en studievertraging te voorkomen in het ve, po, vo en mbo. Verder lezen deze leden dat van deze € 244 miljoen, € 1,7 miljoen betaald is uit de onderuitputting van de bestaande subsidieregeling lente- en zomerscholen vo waarmee tevens uitvoering wordt gegeven aan de motie van de leden Rog en Van Meenen⁴. Deze leden vragen de regering of ook onderuitputting op andere zaken is gebruikt om aan het bedrag van € 244 miljoen te komen. Zo ja, onderuitputting op welke andere zaken?

Deze leden vragen nader toe te lichten op basis waarvan de verdeelsleutel voor de diverse investeringen en over de diverse onderwijssectoren tot stand is gekomen. Is dit gebeurd op basis van de omvang van de sector of op basis van de omvang van de problematiek? In geval van het laatste hoe is de omvang van de problematiek vastgesteld? Is dit op basis van bijvoorbeeld onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar deze achterstanden of andere onderzoeken? Deze leden vragen tevens of er zicht is op welke specifieke scholen achterstand is ontstaan door het afstandsonderwijs de afgelopen weken?

Deze leden vragen of het klopt dat het totale bedrag van ruim € 244 miljoen als subsidie wordt toegekend en of scholen die ondersteuning willen een subsidieaanvraag moeten indienen? Aan welke voorwaarden moet de subsidieaanvraag voldoen? Wordt bij de toekenning van de middelen ook gekeken op welke scholen de meeste achterstand is ontstaan? Kunnen bijvoorbeeld scholen in achterstandswijken meer geldelijke ondersteuning ontvangen dan andere scholen, omdat naar verwachting de problematiek daar groter is dan op scholen met veel kinderen van hoogopgeleide ouders? Hoe lang duurt het voordat de subsidieaanvraag wordt toegekend en de scholen het bedrag op hun rekening hebben?

Voornoemde leden vragen of er ook wordt gemonitord op welke wijze de scholen de ontvangen gelden besteden en hoe efficiënt en met welk resultaat deze gelden worden ingezet?

¹ Ve: Voorschoolse educatie

² Po: Primair onderwijs

³ Vo: Voortgezet onderwijs

⁴ Kamerstuk 35 300-VIII, nr. 164

Deze leden lezen dat er ook € 2 miljoen beschikbaar is voor onderzoek, monitoring, uitvoering en communicatie. Deze leden vragen voor wie deze gelden bestemd zijn, kunnen scholen daar aanspraak op maken of is dit voor andere organisaties zoals de Inspectie van het Onderwijs, instellingen die vallen binnen de SLOA⁵ of anderen?

De aan het woord zijnde leden waarderen de inspanningen van de regering om studievertraging als gevolg van de coronamaatregelen te voorkomen. Deze leden willen graag specifiek weten hoe achterstanden worden ingehaald bij opleidingen voor contactberoepen die met stages werken? Hoe worden specifiek mbo-studenten over de mogelijkheden geïnformeerd om onderwijsachterstanden in te halen door lente-, zomer- en herfstonderwijs, conform de motie van de leden Rog en Van Meenen⁶? Zou het inhalen van stages in het lente-, zomer- en herfstonderwijs ook mogelijk zijn? Hoe denkt SBB⁷ over dit plan?

Deze leden maken zich zorgen dat een groep mbo-studenten, met name diegene met een onderwijsachterstand, moeilijk te bewegen zijn tot het volgen van deze extra onderwijsmogelijkheden. Deelt de regering deze zorgen en hoe gaat zij dit stimuleren? Deze leden vragen tot slot een overzicht te geven van mbo-opleidingen die het zwaarst getroffen zijn door de coronamaatregelen.

De leden van de D66-fractie zijn blij dat er extra middelen zijn om onderwijsachterstanden te bestrijden. Deze leden vragen hoe de extra middelen worden uitgekeerd, gaat dit via de gemeenten of via de scholen? Hebben scholen de mogelijkheid om in de zomervakantie extra ondersteuning te bieden voor leerlingen die dat nodig hebben?

Welke instantie gaat het onderzoek, de monitoring, uitvoering en communicatie doen, zo vragen deze leden.

De leden van de GroenLinks-fractie waarderen de inzet van de regering om extra te investeren in het ve, po, vo en mbo om opgelopen onderwijsachterstanden en studievertraging in te halen. Deze leden vragen wel op welke manier de regering deze miljoenen gaat besteden?

Over wat voor facultatieve programma's en ondersteuning gaat het? Ook lezen deze leden dat dit naast de reguliere onderwijstijd zal gebeuren, maar wie zal deze extra taken dan uitvoeren? Kan de regering garanderen dat deze taken niet nog extra op het bordje van de leraren komen te liggen, die toch al een hoge werkdruk ervaren (en een lerarentekort), zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vinden het een goede stap van de regering om € 244 miljoen vrij te maken voor de ondersteuning gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden. De leden vragen echter waarom het geld bestemd is voor ondersteuning gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden, terwijl deze er vaak helaas – al dan niet langdurig – al zijn. Kan de regering dit toelichten? Er is € 2 miljoen beschikbaar voor onderzoek. Wordt er ook onderzoek gedaan naar de opgelopen onderwijsachterstanden als gevolg van de coronacrisis en welke ondersteuning er nodig is om deze achterstanden weg te werken? Zo ja, wordt daarbij ook gekeken naar al bestaande onderwijsachterstanden? Zo nee, waarom niet? In hoeverre worden leraren en schoolleiders hierin betrokken? Kan de regering toelichten waar het geld precies naartoe gaat, oftewel wie krijgt wat qua subsidie? Aan welke eisen moet worden voldaan? Deze leden vragen de regering ook waar de verdeling van het budget op gebaseerd is.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de Inspectie van het Onderwijs heeft gewezen op beperkingen van het afstandsonderwijs voor optimale benutting van de onderwijstijd die de

⁵ Subsidiëring Landelijke Onderwijsondersteunende activiteiten

⁶ Kamerstuk 35 300-VIII, nr. 164

⁷ SBB: Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven

sociale ongelijkheid tussen leerlingen en tussen studenten dreigt te versterken. Het kabinet stelt eenmalig € 244 miljoen beschikbaar om aanbieders van voorschoolse educatie, scholen en instellingen in de periode van de zomervakantie van 2020 tot en met de zomervakantie van 2021, leerlingen en studenten te laten ondersteunen bij het inhalen van leerachterstanden door extra facultatieve programma's. Dit klinkt deze leden goed in de oren. Niettemin vragen zij wat de fysieke beperkingen zijn bij dit eenmalige bedrag. Door de anderhalvemetermaatregel past immers nog maar ongeveer een derde van de leerlingen tegelijk in een schoolgebouw. Welk deel van de leerlingen en studenten die leerachterstanden hebben opgelopen kan hierbij worden bereikt? Ondertussen zegt ruim een kwart van de leraren en leerlingbegeleiders in het basis- en voortgezet onderwijs dat zij door de coronacrisis meer kwetsbare leerlingen hebben ontdekt en willen de helft van de leraren op de basisschool en een derde van de leraren in het voortgezet onderwijs een belangrijkere rol van de jeugdhulp aan leerlingen, zo blijkt uit een landelijke enquête van het onderzoeksprogramma De Monitor en DUO-onderwijsonderzoek en Advies⁸. In hoeverre kan met het beschikbare budget aan deze wens van de leraren en leerlingbegeleiders worden tegemoet gekomen, zo vragen deze leden.

3. Offensief tot behoud van stages en leerwerkbanen voor praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso), voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en mbo

De leden van de VVD-fractie lezen dat er een extra impuls wordt gegeven voor werkgevers in leerwerkbedrijven om leerwerkplekken te creëren of in stand te houden tijdens en na deze crisis. Op welke manier wordt deze € 10,6 miljoen besteed? Daarnaast lezen deze leden dat er een tijdelijke uitbreiding van twee jaar komt voor de acquisitie en ondersteuning van leerwerkbedrijven door de SBB in de regio. Waaraan wordt deze € 4 miljoen, vrijgemaakt in 2020 en 2021, uitgegeven, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie lezen dat er extra subsidie vrijkomt voor werkgevers, zodat het creëren van leerwerkplekken aantrekkelijker wordt. Wat betekent de verhoging van subsidie van praktijkleren voor een bedrijf in de praktijk? Kan dit nader worden toegelicht? Deze leden vragen aan te geven hoeveel, van de in totaal € 14,6 miljoen die in deze paragraaf wordt genoemd voor ondersteuning leerwerkplekken en SBB, is specifiek voor het praktijkonderwijs, respectievelijk voortgezet speciaal onderwijs en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs? Waar wordt de middelen voor deze sectoren specifiek voor ingezet? Deze leden hebben met belangstelling de plannen gelezen van de regering tot behoud van stages en leerwerkbanen. Deze leden zijn van mening dat de coronacrisis grote gevolgen heeft voor de veranderende vraag en aanbod verhouding op de arbeidsmarkt. Ziet de regering ook mogelijkheden om extra aandacht te besteden aanstaande studenten binnen de kansopleidingen? Bijvoorbeeld sectoren waar enerzijds kansen liggen voor studenten en anderzijds de samenleving jongeren binnen deze opleiding hard nodig heeft? Deze leden zien de huidige crisis als een ideaal moment om hier meer aandacht aan te geven, zeker nu de arbeidsmarktverandering in een stroomversnelling is gekomen door de huidige crisis.

De leden van de GroenLinks-fractie waarderen de inzet van de regering om binnen het mbo stage- en leerplekken te behouden of te creëren. Juist hier zitten de studenten waar we als eerste een beroep op zullen moeten doen om de veranderende samenleving weer op te bouwen – soms letterlijk. Deze leden zijn dan ook tevreden dat de regering middelen ter beschikking stelt voor het actieplan van SBB om leerwerkbedrijven te acquireren en ondersteunen. Deze

⁸ De Monitor, 1 juni 2020, 'Scholen ontdekken door corona meer kwetsbare leerlingen', <https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/scholen-ontdekken-door-corona-meer-kwetsbare-leerlingen>

leden vragen hierbij wel waarom dit een tijdelijke ondersteuning betreft. Hierbij nemen deze leden in aanmerking dat er structureel € 3,1 miljoen bezuinigd is op het SBB, en dat de verwachting is dat de gevolgen van COVID-19 op het aantal beschikbare stages en leerwerkplekken langer dan twee jaar zullen duren. Is de regering bereid de structurele bezuinigingen op SBB te heroverwegen, gezien de cruciale functie die SBB vervult? Zo nee, waarom niet? Kan de regering borgen dat indien blijkt dat de afname van het aantal stages en leerwerkplekken als gevolg van COVID-19 langer dan twee jaar duurt, hiervoor ook middelen ter beschikking gesteld zullen worden? Zo nee, waarom niet? Is de regering tevens bereid instellingen te ondersteunen die op dit moment zelf creatieve oplossingen inzetten om stages te verzorgen? Zo ja, op welke manier(en)? Zo nee, waarom niet, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vragen wat het offensief tot behoud van stages en leerwerkbanen precies inhoudt voor leerlingen van het pro, vso en vmbo? Deze leden merken namelijk op dat het actieplan enkel voor het mbo opgesteld is.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat voor het behoud van stages en leerwerkbanen voor praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en mbo het kabinet met een offensief komt. Met een extra impuls per jaar van € 10,6 miljoen in 2020 en ook in 2021 wordt het ook voor werkgevers in leerwerkbedrijven aantrekkelijker gemaakt om leerwerkplekken te creëren of in stand te houden tijdens en na de coronacrisis. Kan de regering becijferen welk deel van de stagetekorten hiermee zal worden opgelost, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen op welke wijze bij de inzet om stages en leerwerkplekken te behouden de positie van kleine(re) ondernemers aan bod komt. Deze leden constateren dat de betrokkenheid van deze groep bij het bieden van kansen voor studenten vaak groot is, maar dat de financiële ondersteuning voor hen van groot belang is, zeker in de huidige omstandigheden.

4. Uitbreiding aanvullende bekostiging nieuwkomers po en vo

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet in 2020 eenmalig € 21 miljoen vrij maakt voor het po en vo om de nieuwkomersbekostiging voor de huidige groep nieuwkomers met drie maanden te verhogen. Al eerder is geconstateerd dat de groep nieuwkomers lastiger wordt bereikt. Op welke manier wordt de € 21 miljoen gebruikt om de werkwijze met betrekking tot nieuwkomers te veranderen, zodat de komende maanden het geld gebruikt gaat worden om daadwerkelijk de onderwijsachterstanden weg te werken in plaats van dat we op dezelfde voet, afstandsonderwijs die nieuwkomers nauwelijks bereikt, verder gaan? Deze leden lezen dat de regering nogmaals € 3,8 miljoen uitgeeft om *devices* beschikbaar te stellen voor leerlingen. Hoeveel leerlingen komen in aanmerking voor een *device*? Tot wanneer loopt deze regeling, zo vragen deze leden.

Ook de leden van de GroenLinks-fractie lezen dat de regering nogmaals maximaal € 3,8 miljoen investeert voor *devices* voor leerlingen die hier zelf niet de beschikking over hebben. Deze leden vragen hoe deze *devices* verdeeld worden. Hebben alle schoolbesturen beschikking hiertoe of is het wie eerst komt, wie eerst maakt? Hoe zorgt de regering voor een eerlijke verdeling, zo vragen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat nieuwkomers die de Nederlandse taal nog niet of nauwelijks spreken of die komend schooljaar de overgang zullen maken naar het reguliere onderwijs, in deze periode extra achterstanden hebben opgelopen. De regering maakt

eenmalig € 21 miljoen vrij voor het po en vo om de nieuwkomersbekostiging voor de huidige groep nieuwkomers met drie maanden verhogen. Deze leden hechten hier zeer aan en hadden hier ook tijdens het notaoverleg van 29 april jl. om gevraagd door middel van de motie van de leden Van den Hul en Westerveld⁹. Reden is dat anders de coronacrisis voor deze groep leerlingen leidt tot vertraging, waardoor ze niet op tijd op hun niveau kunnen uitstromen naar regulier onderwijs. In hoeverre geeft de regering nu alsnog uitvoering aan deze motie, zo vragen deze leden.

Voorzitter van de commissie,
Tellegen

Adjunct-griffier van de commissie,
Verouden

Reactie van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media

1. Compensatie voor studenten in het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs

De leden van de VVD-fractie lezen dat er een compensatie komt voor studievertraging in het laatste jaar van de studie veroorzaakt door COVID-19. Hoeveel studenten gaan hier naar schatting gebruik van maken? Wat gebeurt er als er meer studenten dan verwacht gebruik gaan maken van de regeling en hoe wordt dit gefinancierd? Deze leden lezen dat de additionele middelen bedoeld zijn om te voorkomen dat mbo -studenten geen verdere studievertraging oplopen doordat de beroepspraktijkonderdelen van de opleidingen geen doorgang kunnen vinden. Op welke manier kunnen beroepspraktijkonderdelen weer doorgang vinden door de versoepeling van de coronaregels sinds 1 juni 2020, zo vragen deze leden.

Er zijn twee doelgroepen voorzien in de compensatie studenten. De eerste groep zijn de studenten in het bekostigd middelbaar beroepsonderwijs en het bekostigd hoger onderwijs die tussen 1 augustus 2020 (mbo)/ 1 september (ho) en 31 januari 2021 hun diploma halen in het mbo, in het hbo of het masterdiploma in het wo. Voor deze doelgroep geldt dat het lastig is om te ramen hoeveel studenten daadwerkelijk in de genoemde periode afstuderen, daarom is behoedzaamheidshalve in de raming rekening gehouden met een schatting van alle laatstejaars studenten in het mbo, in het hbo en de masterstudenten in het wo. Daarbij is de schatting dat het maximaal 340.000 studenten betreft in mbo, hbo en (de master in het) wo. De verwachting is dat de geschatte raming van de kosten voor deze compensatie voldoende is voor deze doelgroep.

De tweede doelgroep zijn de studenten die in zomer 2020 uit het recht lopen voor de basisbeurs (mbo-bol) of de aanvullende beurs (mbo-bol en ho). Deze doelgroep is geschat op circa 25.000. Daarbij is gekeken naar het aantal studenten dat vorig jaar in die periode uit de rechten is gelopen.

We achten het onwaarschijnlijk dat er meer studenten dan geschat gebruik zullen maken van de regeling. Juist door de ruime schatting van het aantal studenten zou het budget afdoende moeten zijn. Daarom is ook afgesproken dat eventuele resterende middelen die niet zijn uitgeput terugvloeien naar het generale beeld.

⁹ Kamerstuk 35 300-VIII, nr. 171

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de compensatie voor studenten in het mbo en het ho¹⁰. Het bericht dat studenten vanwege de coronamaatregelen ook in staat worden gesteld aanvullend te lenen bij DUO¹¹ begrijpen deze leden, maar baart hen ook zorgen. Kan de regering in een overzicht aangeven hoeveel er gemiddeld meer geleend wordt per maand, sinds de invoering van de coronamaatregelen medio maart 2020 en hoeveel studenten daarvoor kiezen?

Eerder heeft het lid Westerveld (GL) schriftelijke vragen over de financiële situatie van studenten gesteld (2020Z06650). Hier is het volgende antwoord op gegeven dat een beeld schetst van de lening aanvragen en bedragen op macro niveau. Dagelijks doen normaliter gemiddeld meer dan honderd studenten een eerste aanvraag voor de studielening. De aantallen fluctueren per dag, maar ook per maand, waardoor het niet eenvoudig is cijfers van de afgelopen corona-periode te vergelijken met de periode daarvoor. In de beschikbare cijfers tot nu toe is er op macro niveau geen stijging in de aantallen zichtbaar. In de periode van 16 maart tot en met 22 april waren er gemiddeld 114 eerste aanvragen van de studielening per dag. In februari waren dit gemiddeld 165 eerste aanvragen per dag.

In de DUO omgeving voor studenten kunnen studenten zelf hun bedrag ophogen of verlagen naar gelang de behoefte en tot het wettelijk toegestane maximum. Het maandelijks leenbedrag dat DUO aan studenten heeft overgemaakt was in februari € 217,8 miljoen. In maart was dit € 216,6 miljoen en in april is het € 214,4 miljoen. Er is op macro niveau dus geen sprake van een toename in deze bedragen. Studenten kunnen ook een leenbedrag aanvragen met terugwerkende kracht. De betalingen van deze bedragen staan los van de maandbetalingen en worden wekelijks door DUO uitgevoerd. De leenbedragen met terugwerkende kracht zijn wel wat gestegen in de corona-periode. In de eerste vijf weken van de corona-periode ging het om € 8,6 miljoen waar het in de vijf weken daarvoor ging om € 8,1 miljoen.

Daarnaast betracht DUO coulance en kunnen studenten aanvragen om hun al maximale leen bedrag verder op te hogen. DUO heeft vanaf het begin van de corona maatregelen 1900 verzoeken hiertoe gehonoreerd. Het gemiddelde leenbedrag hiervan is € 500.

Deze leden vragen de regering of het klopt dat alle studenten die studievertraging in hun laatste studiejaar oplopen door coronamaatregelen zowel financieel gecompenseerd worden alsmede hun reisrecht wordt verlengd? Geldt dit ook voor studenten die onderwijs volgen bij private instellingen? Heeft de regering ook met deze groep rekening gehouden bij het bedrag dat voor de compensatie is gereserveerd, zo vragen zij.

Studenten die aan de voorwaarden voor compensatie voldoen, kunnen inderdaad compensatie ontvangen. Daarnaast kunnen studenten gebruikmaken van de verlenging van het reisrecht.

De maximale duur van het reisrecht is voor alle studenten verlengd met 3 maanden, maar een student maakt hier natuurlijk alleen gebruik van als die grens wordt bereikt. In het hoger onderwijs, betekent dat dat de student langer dan de nominale studieduur plus een jaar moet studeren. Een student kan dus inderdaad voor beide maatregelen in aanmerking komen.

Er zijn twee doelgroepen voorzien in de compensatie studenten. De eerste groep zijn de studenten in het bekostigd middelbaar beroepsonderwijs en het bekostigd hoger onderwijs die tussen 1 augustus 2020 (mbo)/ 1 september (ho) en 31 januari 2021 en hun diploma halen. Het betreft een compensatie voor de kosten voor de toegang tot het onderwijs (lesgeld, cursusgeld of collegegeld) die studenten nu noodgedwongen enkele maanden langer moeten betalen.

Deze kosten zijn voor het bekostigd onderwijs wettelijk voorgeschreven en bekostigde onderwijsinstellingen hebben niet de bevoegdheid om enige vorm van compensatie te bieden voor les-, cursus- of collegegeld. Om de bekostigde instellingen niet te belasten heeft de

¹⁰ Ho: Hoger onderwijs

¹¹ DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs

overheid ervoor gekozen dit zo veel als mogelijk via DUO direct aan de student te doen toekomen. Het private onderwijs bepaalt zelf haar tarieven en kan zelf besluiten studenten een compensatie te geven indien het onderwijs vertraging oploopt. De overheid heeft geen zeggenschap over de tarieven in het private onderwijs.

De tweede doelgroep zijn de studenten die in de zomer 2020 uit hun SF-rechten lopen voor de aanvullende beurs of de basisbeurs. Het gaat hier om ondersteuning in de kosten voor levensonderhoud door de overheid aan studenten in het mbo en ho. Het maakt voor de studiefinanciering niet uit of deze studenten studeren in het bekostigd of niet bekostigd onderwijs.

Voornoemde leden maken zich grote zorgen over de positie van jongeren op de arbeidsmarkt als gevolg van de coronamaatregelen en de bijkomende economische crisis. Wat vindt de regering van het idee om doorleren toegankelijker te maken na het behalen van een diploma, vanwege de dreigende slechte arbeidsmarkt? Wat heeft de regering geleerd van de vorige economische crisis met betrekking tot jongeren en hun arbeidsmarktperspectief? Hoe gaat zij dit concreet toepassen nu de eerste cijfers duiden op baanverlies voor jongeren en een lastige positie op de arbeidsmarkt na afstuderen? Op welke wijze houdt de regering rekening met de grotere kans dat jongeren vanwege de afnemende arbeidsmarktkansen besluiten door te studeren?

Het kabinet heeft terdege geleerd van de vorige crisis. Voor de korte termijn is het van belang dat studenten kunnen afstuderen en dat er voldoende stages en leerbanen beschikbaar zijn. Mede daarom is door SBB een actieplan opgesteld en heeft het kabinet extra middelen hiervoor beschikbaar gesteld. Ondanks dat de crisis het voor scholen en instellingen niet gemakkelijk maakt, is het wel van dat belang dat mbo-scholen de omvang van de instroom van opleidingen zo goed mogelijk aan laten sluiten bij de toekomstige vraag van de arbeidsmarkt in alle sectoren. Scholen in de mbo-sector hebben immers een wettelijke zorgplicht arbeidsmarktperspectief. Preventie en aanpak van jeugdwerkloosheid is nodig. Jongeren kunnen ook meeliften op het initiatief “NLWerktDoor” en “NL leert door” gericht op zowel het matchen op banen als leerbanen, waarbij werken en leren wordt gecombineerd (praktijkleren mbo). Voor het zomerreces zal ik conform toezegging uw Kamer een voortgangsbrief over de kabinetsreactie op het IBO-onderzoek “Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt” toesturen. Ik zal hierbij ook ingaan op de knelpunten voor schoolverlaters en mogelijke maatregelen. Voor een goede overgang van school naar werk en voor jongeren die kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt werkt het kabinet conform de kabinetsreactie aan voorstellen om de regie in het sociaal domein te versterken en om te zorgen dat de jongeren beter in beeld komen

Deze leden vragen wat de procedure is vanuit het perspectief van de student? Welke stappen moeten studenten zetten om het compensatiebedrag te ontvangen indien zij daar recht op hebben? Hoe is de regering voornemens dit richting studenten te communiceren?

De regeling inzake compensatie studenten wordt op dit moment nog uitgewerkt. Wij zijn voornemens om de regeling zo in te richten zodat DUO deze regeling zoveel mogelijk geautomatiseerd kan uitvoeren. Daarbij ontzien we de onderwijsinstellingen en de student waar mogelijk. De communicatie zal in ieder geval via de website van DUO verlopen, in overleg met de jongerenraad DUO. Ook zullen de instellingen gevraagd worden om hierover studenten te informeren of door te verwijzen naar de informatie van DUO.

De aan het woord zijnde leden vragen tenslotte of de regering een beeld heeft van studenten in het hoger onderwijs die uitvallen als gevolg van de coronacrisis en de coronamaatregelen? Deze leden vragen zo spoedig mogelijk na 1 oktober 2020 concrete cijfers te geven van de

uitval bij studenten in het hoger onderwijs voor het studiejaar 2019-2020. Hoe verhouden zich deze cijfers tot het gemiddeld aantal uitval en de uitval van voorgaande studie jaren, zo vragen deze leden.

Het is nu nog niet mogelijk om hier inzicht in te bieden. Pas als de inschrijvingscijfers over het nieuwe studiejaar 2020-2021 definitief zijn kan dit inzichtelijk gemaakt worden. Het zal niet goed mogelijk zijn om daarin onderscheid te maken tussen uitval door de Coronacrisis of uitval door andere redenen. In de jaarlijkse monitoring van het studentperspectief in het hoger onderwijs zullen we aandacht besteden aan de studentbeleving van de gevolgen van de Coronacrisis voor de studievoortgang. We verwachten dat we hierop kunnen ingaan in de Monitor beleidsmaatregelen hoger onderwijs die in 2021 verschijnt.

Richting de leden van CDA-fractie geven wij aan dat in het hoger onderwijs juist door digitalisering een groot gedeelte van het onderwijs kan doorgaan. Daarnaast is met de instellingen in het mbo en het ho afgesproken dat zij vanaf 15 juni 2020 weer kunnen beginnen met toetsing, praktijkonderwijs en begeleiding van kwetsbare studenten op de instelling. Dat kan zolang het aantal vervoersbewegingen van en naar instellingen dat hierdoor op gang komt maximaal zo'n 20% betreft van de reguliere omvang. Wij verwachten daarom dat dit ertoe zal leiden dat vertraging en uitval van studenten juist zo veel mogelijk kan worden voorkomen.

De leden van de D66-fractie waarderen dat de motie van de leden Jetten en Heerma¹² met vaart is uitgevoerd. Deze leden vragen de regering om verheldering van een aantal zaken. Komen internationale studenten die studievertraging oplopen ook in aanmerking voor compensatie? Hoe vragen studenten de compensatie aan? Moeten zij zich actief melden bij de onderwijsinstelling of DUO, of voert DUO dit automatisch uit, zo vragen deze leden.

Voor de compensatie van het les-, cursus en collegegeld is de nationaliteit van de student niet relevant. Ook internationale studenten aan bekostigde hoger onderwijs instellingen die instellingscollegegeld betalen kunnen dus aanspraak maken op de compensatie van maximaal € 535. Daarnaast geldt dat internationale studenten in het hoger onderwijs die aanspraak hebben op studiefinanciering in de zomer uit hun recht lopen op de aanvullende beurs ook eenmalig in aanmerking komen voor de compensatie van € 1.500.

De regeling inzake compensatie studenten wordt op dit moment nog uitgewerkt. Wij zijn voornemens om de regeling zo in te richten zodat DUO deze zoveel mogelijk geautomatiseerd kan uitvoeren. Daarbij ontzien we de onderwijsinstellingen en de student waar mogelijk.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn blij dat de regering een deel van de studenten compenseert voor opgelopen vertraging door de coronacrisis. Wel vragen de leden waarom er alleen gekozen is om studievertraging in het laatste jaar te compenseren? Wat doet de regering voor studenten die in eerdere studie jaren bewezen vertraging oplopen door de coronacrisis?

Alle onderwijsinstellingen in het mbo en ho werken hard aan het voorkomen van studievertraging voor studenten. Studenten die niet in het laatste jaar van hun studie zitten, kunnen tijdens hun studie nog eventuele vakken inhalen. Laatstejaars studenten met vertraging kunnen hebben die mogelijkheid niet.

Wat doet de regering voor studenten die hun bijbaan zijn verloren door de crisis? Veel van hen zijn flexwerkers of uitzendkrachten met nulurencontracten en komen niet in aanmerking voor een compensatieregeling omdat ze (net) te weinig verdienen. Wat gaat de regering doen om deze studenten te helpen, zo vragen deze leden.

Studenten komen als zij aan de voorwaarden voldoen, in aanmerking voor een WW-uitkering.

¹² Kamerstuk 25 295, nr. 306

Daarnaast heeft het kabinet onlangs een regeling voor flexwerkers aangekondigd. Recent is besloten de grens van compensatie voor flexwerkers te verlagen van € 500 naar € 400. Daardoor komen meer studenten hiervoor in aanmerking. Daarnaast kunnen studenten natuurlijk lenen tegen sociale terugbetaalvoorwaarden. Hiermee is het kabinet van mening dat ook studenten worden ondersteund, maar tegelijkertijd is de realiteit dat we allemaal door de crisis worden geraakt ondanks de omvangrijke steunmaatregelen.

De leden van de SP-fractie zijn nog steeds verbolgen over het feit dat alleen studenten in de afrondende fase van hun studie gecompenseerd worden. Studenten die hun wo-bachelorsdiploma zullen behalen tussen september en januari zijn uitgesloten van de compensatieregeling, wat de leden op zijn zachtst gezegd vreemd vinden. Wellicht dat de regering vindt dat wo-bachelorstudenten niet in de afrondende fase van hun studie bevinden en dat deze studenten nog een masteropleiding zullen gaan volgen. De leden zijn benieuwd of de regering vindt dat een wo-bachelordiploma een volwaardig diploma is, waarmee de arbeidsmarkt betreden kan worden. Er zijn namelijk genoeg universitaire studenten die besluiten geen wo-masteropleiding te gaan doen. Sterker nog, het bachelor-mastersysteem is met dat uitgangspunt gecreëerd. Deze leden vragen waarom er niet is gekozen voor een generieke maatregel om alle studenten met studievertraging vanwege het coronavirus te compenseren. Ook eerste-, tweede- en derdejaarsstudenten kunnen vanwege de coronamaatregelen studievertraging oplopen. Uit gesprekken met het veld maken de leden op dat het percentage studenten dat enige vertraging zal oplopen door corona hoog zal zijn. Voornoemde leden wijzen in dit verband bijvoorbeeld op de problematiek dat sommige stages onmogelijk plaats hebben kunnen vinden. Deze leden wijzen er verder op dat, mede op jaren van aansporing vanuit het ministerie, curricula doorgaans dusdanig vol zitten dat het vaak schier onmogelijk is hier ruimte in te creëren om vertraging in te lopen. Vertraging is vertraging, ongeacht in welke fase van de studie deze wordt opgelopen.

Voor de compensatie van studenten in het wo is inderdaad uitgegaan van de master gediplomeerden. De studenten die een wo-bachelor behalen zijn uitgesloten van de compensatie. Dit omdat het volgen van een masteropleiding na een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs vrij regulier is. Ruim 80% van de wo-bachelorstudenten stroomt door naar een masteropleiding. Uit de monitor beleidsmaatregelen 2017-2018 en 2018-2019 blijkt dat studenten de laatste jaren vaker een tussenjaar namen om te werken of te reizen. De verwachting is juist dat gezien de huidige situatie meer studenten ervoor kiezen om vanuit een wo-bachelor naar een wo-master door te stromen. Wij gaan er vanuit dat deze studenten hun eventuele vertraging dan in de wo-master kunnen inlopen.

Verhalen van studenten hebben deze leden bereikt die in het voorjaar van 2020 van plan waren af te studeren, waardoor zij recht hadden op teruggave van het al betaalde collegegeld. Door de coronamaatregelen zijn zij genooddaakt langer ingeschreven te staan en indien zij nog voor 1 september 2020 hun diploma behalen, komen zij niet in aanmerking voor de compensatieregeling. Deze leden vinden dat deze studenten tussen wal en schip vallen en vragen de regering in hoeverre zij deze studenten alsnog tegemoet kan komen.

Op de vraag van de SP-fractie waarom er niet gekozen is voor een meer generieke maatregel omdat niet alleen laatstejaars vertraging hoeven op te lopen geven wij aan dat de verwachting is dat de vertraging binnen de reguliere opleidingsduur kan worden ingelopen. Alle onderwijsinstellingen in het mbo en ho werken juist heel hard aan het voorkomen van studievertraging voor studenten.

Het baart de leden van de PvdA-fractie zorgen dat bij een onderzoek van StudeerSnel onder méér dan 1600 Nederlandse studenten blijkt dat 60 procent van de studenten zich mentaal slechter voelt dan voor de corona-uitbraak en dat gebrek aan productiviteit als gevolg van

toegenomen afleiding door familieleden en huisgenoten en onvoldoende toegang tot educatieve middelen voor hen een groot pijnpunt vormen. De regering maakt nu € 160 miljoen vrij in 2021 voor een eenmalige tegemoetkoming aan studenten die studievertraging oplopen, zich opnieuw moeten inschrijven in collegejaar 2020–2021 en een diploma halen tussen september 2020 en eind januari 2021. Bovendien maakt het kabinet € 40 miljoen vrij in 2020 voor een financiële compensatie aan studenten van wie het recht op basisbeurs of aanvullende beurs afloopt in de maanden juli, augustus en september. Deze leden juichen deze maatregelen toe, maar vragen of studenten die nu kampen met mentale problemen hiermee voldoende extra steun wordt geboden. Hoe beziet de regering deze problematiek?

De leden van de PvdA-fractie vragen of studenten die nu kampen met mentale problemen voldoende extra steun wordt geboden. De coronacrisis heeft een grote impact op de samenleving en treft studenten in kwetsbare posities bovengemiddeld. De Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn vraagt extra aandacht voor deze groep studenten en geeft aanbevelingen. De bevindingen van de werkgroep over de afgelopen maanden worden verzameld in een handreiking over studentenwelzijn in coronatijd die na de zomer gereed zal zijn. Mentale druk onder studenten wordt door verschillende factoren veroorzaakt. Deze factoren worden in onderlinge samenhang door het RIVM onderzocht in 2021.

Waarop baseert de regering de bedragen van € 160 en € 40 miljoen? Met hoeveel studenten die studievertraging oplopen, houdt zij rekening? Gaat het kabinet er vanuit dat met de € 40 miljoen alle gevallen van studenten van wie het recht op basisbeurs of aanvullende beurs afloopt in de maanden juli, augustus en september en aanspraak kan maken op een financiële compensatie kunnen worden gecompenseerd? Zo nee, van welk percentage, gaat de regering dan uit? Waarop is dit percentage gebaseerd?

Er zijn twee doelgroepen voorzien bij de compensatie van studenten. De eerste groep zijn de studenten in het bekostigd middelbaar beroepsonderwijs en het bekostigd hoger onderwijs die tussen 1 augustus 2020 (mbo)/ 1 september (ho) en 31 januari 2021 hun diploma halen in het mbo, in het hbo of het masterdiploma in het wo. Voor deze doelgroep geldt dat het lastig is om te ramen hoeveel studenten daadwerkelijk in de genoemde periode afstuderen, daarom is rekening gehouden met een schatting van alle laatstejaars studenten in het mbo, in het hbo en de masterstudenten in het wo. Daarbij is de schatting dat het maximaal 340.000 studenten betreft in mbo, hbo en (de master in het) wo. Wanneer deze allemaal de compensatie gebruiken is daarvoor circa € 160 miljoen (inclusief uitvoeringskosten) nodig.

De tweede doelgroep zijn de studenten die in zomer 2020 uit het recht lopen voor de basisbeurs (mbo-bol) of de aanvullende beurs (mbo-bol en ho). Deze doelgroep is geschat op circa 25.000. Daarbij is gekeken naar het aantal studenten dat vorig jaar in die periode uit de rechten is gelopen. Ook daarbij is dus behoedzaamheidshalve uitgegaan van 100% gebruik. Op basis van deze groep is de € 40 miljoen gebaseerd.

De regering schrijft dat voor beide maatregelen geldt dat eventuele resterende middelen die niet zijn uitgeput, terugvloeien naar 's Rijks kas. Kan zij toelichten waarom dat niet behouden blijft voor compensatie voor gevallen die nog niet worden tegemoet gekomen onder deze regeling? Indien mocht blijken dat (significant) meer studenten gecompenseerd moeten worden (bijvoorbeeld als er een tweede golf komt), uit welke middelen wordt dat dan gedaan? Wat kan een student verwachten als zij of hij door corona pas in februari 2021 een diploma behaalt?

We achten het onwaarschijnlijk dat er meer studenten dan geschat gebruik zullen maken van de regeling. Wij zijn juist uit te gaan van het maximale gebruik hierdoor zou het budget afdoende moeten zijn. Daarom is ook afgesproken dat eventuele resterende middelen die niet zijn uitgeput terugvloeien naar het generaal beeld. De compensatie ziet op de huidige situatie.

Het is niet mogelijk om nu vooruit te lopen op gevolgen van een eventuele tweede golf. Daar zal besluitvorming over plaatsvinden als die situatie zich voordoet.

Internationale werkende studenten moeten maandelijks 56 uur werken of per kwartaal € 525 verdienen om in aanmerking te komen voor een studielening of een ov-regeling. Als gevolg van COVID-19 verliezen echter veel van deze studenten hun banen. Wat worden de consequenties voor de betrokken internationale studenten en hun studieleningen in het komende academische jaar?

DUO gaat soepel om met de 56-uurseis, zolang de coronamaatregelen gelden. Indien de student niet aan de 56-uurseis kan voldoen, dan kijkt DUO naar de gewerkte uren voor én na de maatregelen. Zo behouden die studenten hun recht op studiefinanciering.

Voornoemde leden vragen of er nu ook snel meer duidelijkheid komt over financiële steun voor docenten en onderzoekers: vertraging in onderwijs betekent immers dat er de komende jaren extra onderwijsinspanningen nodig zijn. Bovendien loopt ook de vertraging in onderzoeksprojecten op universiteiten verder op, wat met name voor jonge onderzoekers tot problemen leidt. Voor deze problematiek zijn oplossingen nodig. Welke mogelijkheden ziet de regering om hier iets aan te doen, zo vragen deze leden.

De huidige situatie vraagt veel van wetenschappers. Veel onderzoek ondervindt hinder door de coronacrisis. Onderzoekers hebben geen toegang meer tot labs of collecties, lopen tegen problemen aan bij dataverzameling, of zetten zich in voor patiëntenzorg of digitaal onderwijs. Dat heeft een impact op het Nederlandse onderzoek. Hier zijn wij ons zeer van bewust en wij nemen deze signalen serieus. Samen met de publieke kennispartners (NWO, KNAW, VSNU, VH en NFU) houdt OCW de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Doel is om geen onderzoekers tussen wal en schip te laten vallen. We kijken daarbij ook naar mogelijkheden om het onderzoekswerk te hervatten binnen de kaders van de coronamaatregelen. Wij verwijzen u daarvoor graag naar het servicedocument dat wij regelmatig uitbrengen en het protocol 'Herstart Universiteiten'.

Er wordt ook gekeken of er mogelijkheden zijn om onderzoekers verlenging te bieden indien ze die nodig hebben om hun onderzoek af te ronden. Ook worden er door de samenwerkende publieke kennispartners verschillende stappen gezet om onderzoeksvertraging waar mogelijk op te vangen of beoordeling aan te passen, ook in het licht van het nieuwe erkennen en waarderen. Daarnaast is NWO begonnen met het openbaar maken van calls die in de toekomst gepubliceerd worden. Dit geeft onderzoekers meer tijd om aanvragen voor te bereiden en hun planning daarop aan te passen. Nieuwe sluitingsdata van gepauzeerde calls worden ruim van tevoren gepubliceerd. Bovenstaande maatregelen zijn er op gericht om onderzoekers zo veel mogelijk te ondersteunen in deze bijzondere omstandigheden. Ook de komende tijd blijven we kijken naar wat de mogelijkheden zijn om onderzoekers tegemoet te komen bij de uitloop van hun onderzoek. Wij zijn daarover met de verschillende kennispartners in gesprek. Daarnaast investeert het kabinet in totaal € 47,5 miljoen - via de ministeries van VWS, OCW en EZK en wetenschapsfinanciers ZonMw en NWO en de topsector LSH - in Corona gerelateerd onderzoek. Wij spannen ons bovendien in Europa in om binnen de financiële middelen van Horizon 2020 de continuïteit voor onderzoeksprojecten te borgen. Dat betreft een case by case benadering, geen generieke maatregelen. De huidige situatie heeft een negatieve impact op vrijwel alle partijen in de samenleving, dus ook op de publieke kennisinstellingen. Zij nemen hun verantwoordelijkheid, waar nodig moeten ambities worden bijgesteld om vertraging te kunnen opvangen.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de regering omgaat met groepen studenten die op vergelijkbare wijze als de groep die in het wetsvoorstel centraal staat zich een extra jaar zullen moeten inschrijven, maar die nu nog niet in het laatste studiejaar zitten.

Alle onderwijsinstellingen in het mbo en ho werken hard aan het voorkomen van studievertraging voor studenten. Studenten die niet in het laatste jaar van hun studie zitten, kunnen tijdens hun studie nog eventuele vakken inhalen. Laatstejaars studenten met vertraging kunnen hebben die mogelijkheid niet.

2. Ondersteuning gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden en studievertraging in ve¹³, po¹⁴, vo¹⁵ en mbo

De leden van de VVD-fractie lezen dat waar het afstandsonderwijs niet goed tot stand komt, dat vaak te maken heeft met de sociaal maatschappelijke en sociaal economische situatie van de leerlingen en studenten. Waarop staat de regering deze constatering?

Dat waar het afstandsonderwijs niet goed tot stand komt, dat dit vaak te maken heeft met de sociaal maatschappelijke en sociaal economische situatie van de leerlingen en studenten. Dit concludeerde de Inspectie van het Onderwijs na een onderzoek bij een representatieve steekproef van besturen en management van 865 scholen, instellingen en samenwerkingsverbanden. Er is een substantiële groep leerlingen en studenten waarvoor afstandsonderwijs door de thuissituatie moeizaam of helemaal niet tot stand komt. De vrees is dat de achterstand van deze leerlingen, die vaak al relatief groot was, verder toeneemt. De inspectie stuitte daarnaast op flinke verschillen tussen scholen en schoolsoorten.

Bij hoeveel studenten komt het afstandsonderwijs niet goed op gang? Bij welke hogescholen of universiteiten is dit het geval? Hoeveel kinderen in het primair en voortgezet onderwijs zijn nog steeds uit beeld? Kan dit worden toegespitst per gemeente?

Wij kunnen nu nog geen concrete cijfers geven over de aantallen studenten waarbij het afstandsonderwijs niet goed op gang komt, omdat in het hoger onderwijs geen monitor of onderzoek is dat hierin inzicht verschaft. Voor de studenten in het hoger onderwijs geldt geen leer- of kwalificatieplicht zoals voor jongeren in het primair en voortgezet onderwijs en voor sommige jongeren in het mbo. Ook geldt bij de meeste vakken geen aanwezigheidsplicht, waardoor het voor hoger onderwijsinstellingen lastig is concrete cijfers te geven over aanwezigheid. Uit de monitoring van OCW blijkt dat er eind mei in het primair onderwijs gemiddeld 10 leerlingen per gemeente die de monitor hebben ingevuld en waar het aantal onbereikbare leerlingen bekend is, buiten beeld zijn. In het voortgezet onderwijs was er medio mei sprake van gemiddeld bijna 1 leerling die buiten beeld is per vestiging. In de rapportage over de monitoring die OCW ontvangt, is er voor het voortgezet onderwijs geen inzicht in cijfers per gemeente.

Welke maatregelen neemt de regering om alle kinderen weer in beeld te krijgen? Welke rol spelen gemeentelijke leerplichtambtenaren hierin, zo vragen zij.

Ieder kind dat niet naar school komt, er één teveel is. Het is belangrijk dat een kind onderwijs volgt. Als een kind niet naar school komt, is het goed om na te gaan of er iets anders aan de hand is. Scholen werken daarom samen met leerplicht, jeugd- en gezinscoaches, jeugdhulp en wijkteams om alle leerlingen in beeld te krijgen en ze naar school te laten komen. Wanneer

¹³ Ve: Voorschoolse educatie

¹⁴ Po: Primair onderwijs

¹⁵ Vo: Voortgezet onderwijs

een school constateert dat een leerling niet op school komt, is het belangrijk dat het gesprek vanuit de school wordt aangegaan met de ouders om te onderzoeken wat de reden hiervoor is. De leerplichtambtenaar kan hierbij behulpzaam zijn en zijn functie is gericht op de gedeelde maatschappelijke zorg, waarbij het contact met de ouders en/of leerling centraal staat. Besluiten ouders toch om hun kinderen thuis te houden, dan worden leerplichtambtenaren opgeroepen gehoor te geven aan de eerder aangenomen motie om in die situatie geen proces-verbaal op te leggen. Als het gaat om kinderen in een kwetsbare positie is het des te belangrijker dat deze kinderen in het vizier blijven en deze kinderen weer naar school gaan of in ieder geval thuis het programma volgen. Ook hier kan de leerplichtambtenaar behulpzaam bij zijn door bijvoorbeeld deurbezoeken te doen.

Deze leden lezen dat er € 244 miljoen beschikbaar wordt gesteld voor de voorschoolse educatie, het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Van deze € 244 miljoen wordt € 1,7 miljoen betaald uit de onderuitputting van de bestaande subsidieregeling lente- en zomerscholen. Waaruit wordt de overige € 242,3 miljoen betaald?

Van de € 244 mln. voor inhaalprogramma's in het ve, po, vo en mbo wordt inderdaad € 1,7 mln. betaald uit onderuitputting op de bestaande subsidieregeling lente- en zomerscholen vo. Voor de overige € 242,3 mln. maakt dit kabinet additionele (generale) middelen vrij welke door de Minister van Financiën zijn overgeboekt naar de OCW-begroting.

Voornoemde leden vragen of er al zicht is op hoeveel scholen ervoor kiezen om deze zomerlessen te verzorgen om onderwijsachterstanden weg te werken. Zo ja, hoeveel scholen in het po en vo kiezen hiervoor? Zo nee, wanneer kunnen we hierover meer duidelijkheid verwachten, zo vragen deze leden.

Op dit moment is nog niet bekend hoeveel scholen ervoor (zullen) kiezen om 'zomerlessen' te verzorgen om onderwijsachterstanden weg te werken. Het is één van de mogelijkheden om invulling te geven aan inhaal- en ondersteuningsprogramma's waarvoor scholen dit jaar subsidie kunnen aanvragen. Om subsidie te kunnen aanvragen voor een inhaal- en ondersteuningsprogramma dat (ook) in de zomervakantie wordt georganiseerd, moeten scholen in het eerste tijdvak van de regeling een aanvraag indienen. Dit eerste tijdvak loopt van 2 juni tot en met 21 juni 2020. De subsidies voor het eerste tijdvak worden op 3 juli vastgesteld, dus rond die datum kan inzichtelijk gemaakt worden hoeveel scholen er (mede) voor kiezen een inhaal- en ondersteuningsprogramma te organiseren in de periode van de zomervakantie van 2020.

De leden van de CDA-fractie lezen dat in totaal € 244 miljoen wordt uitgetrokken om onderwijsachterstanden en studievertraging te voorkomen in het ve, po, vo en mbo. Verder lezen deze leden dat van deze € 244 miljoen, € 1,7 miljoen betaald is uit de onderuitputting van de bestaande subsidieregeling lente- en zomerscholen vo waarmee tevens uitvoering wordt gegeven aan de motie van de leden Rog en Van Meenen¹⁶. Deze leden vragen de regering of ook onderuitputting op andere zaken is gebruikt om aan het bedrag van € 244 miljoen te komen. Zo ja, onderuitputting op welke andere zaken?

Van de € 244 mln. voor inhaalprogramma's in het ve, po, vo en mbo wordt inderdaad € 1,7 mln. betaald uit onderuitputting op de bestaande subsidieregeling lente- en zomerscholen vo. Voor de overige € 242,3 mln. maakt dit kabinet additionele (generale) middelen vrij welke door de Minister van Financiën zijn overgeboekt naar de OCW-begroting.

¹⁶ Kamerstuk 35 300-VIII, nr. 164

Deze leden vragen nader toe te lichten op basis waarvan de verdeelsleutel voor de diverse investeringen en over de diverse onderwijssectoren tot stand is gekomen. Is dit gebeurd op basis van de omvang van de sector of op basis van de omvang van de problematiek? In geval van het laatste hoe is de omvang van de problematiek vastgesteld? Is dit op basis van bijvoorbeeld onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar deze achterstanden of andere onderzoeken? Deze leden vragen tevens of er zicht is op welke specifieke scholen achterstand is ontstaan door het afstandsonderwijs de afgelopen weken?

De verdeling is gebaseerd op een schatting van wat nodig is, gezien de omvang en de samenstelling van de leerlingen- en studentenpopulatie per sector en de achterstandsproblematiek. Het algemene beeld is dat er grote verschillen bestaan tussen scholen, maar ook tussen klassen en zelfs tussen leerlingen in een klas. Daarbij komt naar voren dat met name leerlingen en studenten die al een groter risico op achterstanden hadden, in de afgelopen periode nog extra achterstand hebben opgelopen. Scholen en instellingen zullen de komende weken in kaart moeten brengen waar hun leerlingen en studenten staan en hoe zij zich hebben ontwikkeld. In de regeling is het oordeel over welke leerlingen en studenten behoefte hebben aan een inhaalprogramma, alsmede de invulling van het inhaalprogramma, aan het bevoegd gezag gelaten. Wel geldt er een subsidieplafond per school of instelling op basis van de leerling- en studentpopulatie.

Deze leden vragen of het klopt dat het totale bedrag van ruim € 244 miljoen als subsidie wordt toegekend en of scholen die ondersteuning willen een subsidieaanvraag moeten indienen? Aan welke voorwaarden moet de subsidieaanvraag voldoen? Wordt bij de toekenning van de middelen ook gekeken op welke scholen de meeste achterstand is ontstaan? Kunnen bijvoorbeeld scholen in achterstandswijken meer geldelijke ondersteuning ontvangen dan andere scholen, omdat naar verwachting de problematiek daar groter is dan op scholen met veel kinderen van hoogopgeleide ouders? Hoe lang duurt het voordat de subsidieaanvraag wordt toegekend en de scholen het bedrag op hun rekening hebben?

Scholen en instellingen die middelen willen ontvangen kunnen vanaf 2 juni 2020 een aanvraag voor subsidie indienen. Het streven is om aanvragers begin juli te informeren of de subsidie is toegekend. De middelen worden kort daarna uitbetaald. Scholen en instellingen die subsidie aanvragen moeten in hun aanvraag een beargumenteerde prognose opnemen van het aantal leerlingen of studenten waarvoor zij een inhaalprogramma willen aanbieden. Voor elke school of instelling is een subsidieplafond vastgesteld. In het primair en voortgezet onderwijs kunnen scholen voor maximaal 10% van hun leerlingen subsidie aanvragen; scholen met méér achterstanden (namelijk scholen met een zogeheten positieve achterstandsscore in het kader van de bekostiging onderwijsachterstandenbestrijding in het primair onderwijs of scholen die leerplusmiddelen ontvangen in het voortgezet onderwijs) mogen voor maximaal 20% van hun leerlingen subsidie aanvragen. In het mbo hangt het subsidieplafond per instelling af van het aantal studenten uit een zogenaamd armoedeprobleemcumulatiegebied. Dat zijn bijvoorbeeld wijken in grote steden met een lager gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking.

Subsidiabel zijn uitsluitend inhaal- en ondersteuningsprogramma's:

- die zich richten op leerlingen of studenten in een kwetsbare positie met een onderwijsachterstand of een vergroot risico op leer- en ontwikkelachterstanden, veroorzaakt door de gehele of gedeeltelijke sluiting van scholen als gevolg van de uitbraak van COVID-19;
- die de leerlingen of studenten die het inhaal- en ondersteuningsprogramma volgen, een reëel perspectief bieden op het wegwerken dan wel inhalen van de opgelopen onderwijsachterstanden, leer- en ontwikkelachterstanden dan wel studievertraging. De aanvrager moet desgevraagd kunnen uitleggen dat hiervan daadwerkelijk sprake is.

Voornoemde leden vragen of er ook wordt gemonitord op welke wijze de scholen de ontvangen gelden besteden en hoe efficiënt en met welk resultaat deze gelden worden ingezet? Ja, er zal een monitoringsonderzoek worden uitgevoerd naar de besteding van de middelen en de effecten daarvan.

Deze leden lezen dat er ook € 2 miljoen beschikbaar is voor onderzoek, monitoring, uitvoering en communicatie. Deze leden vragen voor wie deze gelden bestemd zijn, kunnen scholen daar aanspraak op maken of is dit voor andere organisaties zoals de Inspectie van het Onderwijs, instellingen die vallen binnen de SLOA¹⁷ of anderen?

Dit is centraal budget, dat niet naar scholen gaat, maar waarvan een groot deel zal worden besteed aan onderzoek. Deze opdracht zal worden aanbesteed aan een onderzoeksbureau. Ook is een deel van het geld bedoeld voor de praktische zaken die deze regeling mogelijk maken, zoals het behandelen van aanvragen en de toekenning van subsidies door de Dienst Uitvoering Subsidies aan instellingen (DUS-i). Een ander deel van het geld is bedoeld voor communicatie, waarin we samenwerken met o.a. de Gelijke Kansen Alliantie.

De aan het woord zijnde leden waarderen de inspanningen van de regering om studievertraging als gevolg van de coronamaatregelen te voorkomen. Deze leden willen graag specifiek weten hoe achterstanden worden ingehaald bij opleidingen voor contactberoepen die met stages werken? Hoe worden specifiek mbo-studenten over de mogelijkheden geïnformeerd om onderwijsachterstanden in te halen door lente-, zomer- en herfstonderwijs, conform de motie van de leden Rog en Van Meenen¹⁸? Zou het inhalen van stages in het lente-, zomer- en herfstonderwijs ook mogelijk zijn? Hoe denkt SBB¹⁹ over dit plan?

Inhalen van stages en leerbanen kan soms buiten reguliere schooltijden, denk aan weekenden of vakantieweken. Er is via het noodpakket ook extra ondersteuning voor scholen om de begeleiding van stages en leerbanen buiten reguliere schooltijden vorm te geven. Uiteraard moet dit wel organiseerbaar zijn voor de onderwijsinstelling. Het is aan de school om studenten over de mogelijkheden te informeren, afgestemd op wat een school hierin kan faciliteren en organiseren. SBB blijft nauw betrokken bij de ontwikkelingen op de scholen en biedt hen ondersteunende informatie om de organisatie voor elkaar te krijgen. Samen met de scholen en de regionale leerbedrijven kijkt SBB wat er mogelijk is om de beschikbare capaciteit van stages en leerbanen bij erkende leerbedrijven maximaal te benutten. Als het gaat om veiligheid vraagt SBB van leerbedrijven goed de beschikbare richtlijnen en sectorale protocollen te volgen. Uiteraard is het belangrijk dat ook studenten met een stage of leerbaan veilig kunnen werken.

Deze leden maken zich zorgen dat een groep mbo-studenten, met name diegene met een onderwijsachterstand, moeilijk te bewegen zijn tot het volgen van deze extra onderwijsmogelijkheden. Deelt de regering deze zorgen en hoe gaat zij dit stimuleren?

Mbo-instellingen zetten zich volop in om studenten met een onderwijsachterstand te bereiken en te begeleiden, waar nodig met behulp van gemeenten. Over het algemeen hebben mbo-instellingen studenten die extra ondersteuning nodig hebben goed in beeld, bijvoorbeeld omdat deze studenten ook binnen het reguliere programma extra begeleiding krijgen. Een deel van de kwetsbare studenten is de afgelopen weken opgevangen door de instellingen of heeft op afstand extra ondersteuning gekregen. Met de mbo-instellingen is intensief contact over het

¹⁷ Subsidisering Landelijke Onderwijsondersteunende activiteiten

¹⁸ Kamerstuk 35 300-VIII, nr. 164

¹⁹ SBB: Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven

bereiken van kwetsbare studenten. De subsidieregeling voor inhaal- en ondersteuningsprogramma's is expliciet gericht op deze groep. Instellingen zorgen er bij de vormgeving van hun inhaalprogramma's voor dat deze aansluiten bij de behoeften van de doelgroep. Docenten en trajectbegeleiders stimuleren studenten om deze programma's te volgen, eventueel met behulp van de leerplichtambtenaar of RMC-functionaris van de gemeente.

Deze leden vragen tot slot een overzicht te geven van mbo-opleidingen die het zwaarst getroffen zijn door de coronamaatregelen.

Het is lastig om te zeggen welke opleidingen het hardst getroffen worden door coronamaatregelen. De situatie is per sector verschillend en hangt ook samen met de mate waarin er nog beperkende maatregelen gelden. In sectoren die weer open zijn gegaan zoals de kappers, zijn ook weer meer mogelijkheden om stages en leerbanen te vinden. Onduidelijk is nog of dat in dezelfde mate is als voor de coronacrisis. Duidelijk is dat sectoren als de luchtvaart, evenementensector, e.d. nog lang last zullen houden van beperkingen en zwaar getroffen zijn. Afwachten is wat er bijvoorbeeld met de horeca gebeurt nu deze gedeeltelijk weer open is gegaan.

Vanuit SBB is geprobeerd de tekorten voor stages en leerbanen voor het huidige schooljaar in beeld te brengen. Het gaat vooralsnog om 19.000 stages en leerbanen. Voor een aanzienlijk deel hiervan is door de school al een oplossing gevonden, bijvoorbeeld door vervangende praktijkopdrachten of het doorschuiven van stages naar het volgende leerjaar. SBB komt eind juni met een nieuwe update van de tekorten.

De leden van de D66-fractie zijn blij dat er extra middelen zijn om onderwijsachterstanden te bestrijden. Deze leden vragen hoe de extra middelen worden uitgekeerd, gaat dit via de gemeenten of via de scholen?

De middelen worden via een subsidieregeling beschikbaar gesteld en uitgekeerd aan (de bevoegd gezagsorganen van) scholen en (ve)-instellingen.

Hebben scholen de mogelijkheid om in de zomervakantie extra ondersteuning te bieden voor leerlingen die dat nodig hebben?

Ja, de inhaal- en ondersteuningsprogramma's waarvoor scholen subsidie kunnen aanvragen kunnen ook (geheel of gedeeltelijk) in de zomervakantie worden aangeboden.

Welke instantie gaat het onderzoek, de monitoring, uitvoering en communicatie doen, zo vragen deze leden.

Voor onderzoek naar de wijze waarop achterstanden als gevolg van de sluiting van de scholen worden ingelopen, wordt een aanbesteding gedaan. De uitvoering van de regeling ligt in handen van de Dienst Uitvoering Subsidies aan instellingen (DUS-I) en voor de communicatie werken we samen met o.a. de Gelijke Kansen Alliantie, de VNG en de sectorraden.

De leden van de GroenLinks-fractie waarderen de inzet van de regering om extra te investeren in het ve, po, vo en mbo om opgelopen onderwijsachterstanden en studievertraging in te halen. Deze leden vragen wel op welke manier de regering deze miljoenen gaat besteden? Over wat voor facultatieve programma's en ondersteuning gaat het?

De middelen worden aan scholen en instellingen beschikbaar gesteld via een subsidieregeling. Op basis daarvan kan er voor scholen en instellingen subsidie aangevraagd worden voor een inhaal- en ondersteuningsprogramma. Scholen hebben veel ruimte om te bepalen hoe zij deze programma's inrichten, en wanneer zij deze organiseren. Kernpunt is dat de programma's,

hoe deze ook worden ingericht, leerlingen die eraan deel nemen een realistisch perspectief moeten bieden op het inhalen van leer- en ontwikkelachterstanden die zijn veroorzaakt door de schoolsluiting vanwege de coronacrisis.

Ook lezen deze leden dat dit naast de reguliere onderwijstijd zal gebeuren, maar wie zal deze extra taken dan uitvoeren? Kan de regering garanderen dat deze taken niet nog extra op het bordje van de leraren komen te liggen, die toch al een hoge werkdruk ervaren (en een lerarentekort), zo vragen deze leden.

Leraren mogen op grond van de cao niet worden verplicht om buiten de reguliere schooltijden een inhaal- en ondersteuningsprogramma uit te voeren. Dit is in de toelichting bij de regeling en bij de op www.rijksoverheid.nl gepubliceerde vragen en antwoorden nadrukkelijk vermeld. Indien zij hier wel toe bereid zijn en zij daarvoor een passende financiële vergoeding ontvangen, zijn dat op grond van de regeling subsidiabele kosten. De programma's kunnen ook door derden worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door studenten van de lerarenopleiding, jongerenwerkers, coaches of andere begeleiders. De uitvoering van het programma kan ook worden uitbesteed (bijvoorbeeld aan een huiswerkbegeleidingsdienst), en de programma's kunnen ook in samenwerking met bijvoorbeeld de gemeente, sportverenigingen, bibliotheken of culturele instellingen worden uitgevoerd. In het geval de school of instelling een derde inschakelt, blijft de school of instelling echter te allen tijde eindverantwoordelijk.

De leden van de SP-fractie vinden het een goede stap van de regering om € 244 miljoen vrij te maken voor de ondersteuning gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden. De leden vragen echter waarom het geld bestemd is voor ondersteuning gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden, terwijl deze er vaak helaas – al dan niet langdurig – al zijn. Kan de regering dit toelichten?

De regeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs waarvoor eenmalig € 244 beschikbaar is gesteld, is een extra voorziening, gericht op de extra leer- en ontwikkelachterstanden die zijn ontstaan door de schoolsluiting in verband met de coronacrisis. Binnen deze regeling hebben scholen voorrang, die veel leerlingen hebben die al een hoog risico op achterstanden hebben. Voor deze leerlingen kunnen de effecten van de sluiting van scholen nog groter zijn dan voor andere leerlingen, en achterstanden kunnen zich verdiepen. De 'reguliere' aanpak van onderwijsachterstanden blijft daarnaast bestaan.

Er is € 2 miljoen beschikbaar voor onderzoek. Wordt er ook onderzoek gedaan naar de opgelopen onderwijsachterstanden als gevolg van de coronacrisis en welke ondersteuning er nodig is om deze achterstanden weg te werken? Zo ja, wordt daarbij ook gekeken naar al bestaande onderwijsachterstanden? Zo nee, waarom niet? In hoeverre worden leraren en schoolleiders hierin betrokken?

Het onderzoek is gekoppeld aan de getroffen regelingen om achterstanden in te halen en is daarom primair bedoeld om in beeld te brengen op welke manier de middelen uit de regelingen zijn ingezet door scholen en wat de effecten hiervan zijn. Deelnemende scholen zullen worden bevraagd over de activiteiten die zij ontplooien en of de inhaalprogramma's eraan bijdragen dat de onderwijsresultaten van leerlingen niet achterblijven. Tevens wordt door NRO een breed monitorings- en beleidsevaluatieprogramma uitgevoerd om de implementatie en de beoogde effecten van onderwijsachterstandenbeleid dat scholen regulier voeren, te onderzoeken.

Kan de regering toelichten waar het geld precies naartoe gaat, oftewel wie krijgt wat qua subsidie? Aan welke eisen moet worden voldaan? Deze leden vragen de regering ook waar de verdeling van het budget op gebaseerd is.

De middelen voor de subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs gaan naar scholen en (ve-)instellingen ten behoeve van het organiseren van inhaal- en ondersteuningsprogramma's die zich richten op leerlingen in een kwetsbare positie met een onderwijsachterstand of een vergroot risico op leer- en ontwikkelachterstanden, veroorzaakt door de gehele of gedeeltelijke sluiting van scholen als gevolg van de uitbraak van COVID-19, en die de leerlingen of deelnemers die het inhaal- en ondersteuningsprogramma volgen, een reëel perspectief bieden op het wegwerken dan wel inhalen van de opgelopen onderwijsachterstanden, leer- en ontwikkelachterstanden dan wel studievertraging. Deze bepaling van doel- en doelgroep zijn de voornaamste eisen waaraan de programma's moeten voldoen. De verdeling van het budget over de sectoren is gebaseerd op een schatting van wat nodig is, gezien de omvang, de samenstelling van de sector en de achterstandsproblematiek.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de Inspectie van het Onderwijs heeft gewezen op beperkingen van het afstandsonderwijs voor optimale benutting van de onderwijstijd die de sociale ongelijkheid tussen leerlingen en tussen studenten dreigt te versterken. Het kabinet stelt eenmalig € 244 miljoen beschikbaar om aanbieders van voorschoolse educatie, scholen en instellingen in de periode van de zomervakantie van 2020 tot en met de zomervakantie van 2021, leerlingen en studenten te laten ondersteunen bij het inhalen van leerachterstanden door extra facultatieve programma's. Dit klinkt deze leden goed in de oren. Niettemin vragen zij wat de fysieke beperkingen zijn bij dit eenmalige bedrag. Door de anderhalvemetermaatregel past immers nog maar ongeveer een derde van de leerlingen tegelijk in een schoolgebouw. Welk deel van de leerlingen en studenten die leerachterstanden hebben opgelopen kan hierbij worden bereikt?

Met een totaal budget van € 244 mln. en bedrag van € 900 per leerling kunnen bijna 270.000 leerlingen en mbo-studenten worden bereikt. Alle scholen kunnen voor maximaal 10% van hun leerlingen subsidie aanvragen, scholen met meer onderwijsachterstanden kunnen dit voor 20% van hun leerlingen doen. Daardoor zouden fysieke beperkingen die uit een anderhalvemetermaatregel voortvloeien als zodanig geen belemmering moeten vormen om de leerlingen die in aanmerking komen voor een inhaal- en ondersteuningsprogramma dit op school te laten volgen.

Ondertussen zegt ruim een kwart van de leraren en leerlingbegeleiders in het basis- en voortgezet onderwijs dat zij door de coronacrisis meer kwetsbare leerlingen hebben ontdekt en willen de helft van de leraren op de basisschool en een derde van de leraren in het voortgezet onderwijs een belangrijkere rol van de jeugdhulp aan leerlingen, zo blijkt uit een landelijke enquête van het onderzoeksprogramma De Monitor en DUO-onderwijsonderzoek en Advies²⁰. In hoeverre kan met het beschikbare budget aan deze wens van de leraren en leerlingbegeleiders worden tegemoet gekomen, zo vragen deze leden.

Dit budget is bedoeld voor het inhalen van opgelopen onderwijsachterstanden, leer- en ontwikkelachterstanden tijdens de sluiting van de scholen. Het versterken van de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs is belangrijk, maar geen onderdeel van deze regeling. Hier aan wordt bijvoorbeeld wel samen met het ministerie van VWS en betrokken veldpartijen gewerkt in het programma Met andere ogen van de Coalitie Jeugd-onderwijszorg.

3. Offensief tot behoud van stages en leerwerkbanen voor praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso), voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en mbo

²⁰ De Monitor, 1 juni 2020, 'Scholen ontdekken door corona meer kwetsbare leerlingen', <https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/scholen-ontdekken-door-corona-meer-kwetsbare-leerlingen>

De leden van de VVD-fractie lezen dat er een extra impuls wordt gegeven voor werkgevers in leerwerkbedrijven om leerwerkplekken te creëren of in stand te houden tijdens en na deze crisis. Op welke manier wordt deze € 10,6 miljoen besteed?

De € 10,6 miljoen is bestemd voor conjunctuurgevoelige sectoren en sectoren waarin veel contactgerichte beroepen voorkomen. Leerbedrijven in deze sectoren kunnen voor de praktijkleerplaatsen die zij aanbieden extra subsidie aanvragen, bovenop de reguliere subsidie praktijkleren. De extra subsidie is beschikbaar voor de studie jaren 2020/2021 en 2021/2022. De hoogte van de subsidie wordt bepaald door het bedrag van € 10,6 miljoen te delen door het aantal praktijkleerplaatsen waarvoor subsidie is aangevraagd in de eerdergenoemde sectoren.

Daarnaast lezen deze leden dat er een tijdelijke uitbreiding van twee jaar komt voor de acquisitie en ondersteuning van leerwerkbedrijven door de SBB in de regio. Waaraan wordt deze € 4 miljoen, vrijgemaakt in 2020 en 2021, uitgegeven, zo vragen deze leden.

De € 4 miljoen voor SBB wordt ingezet om de aanpak stages en leerbanen uit te breiden en te intensiveren. SBB krijgt bijvoorbeeld extra ruimte om aan acquisitie te doen voor nieuwe stages en leerbanen. Daarnaast hebben wij SBB gevraagd om bij de uitwerking van het actieplan aandacht te besteden aan de positie van jongeren in een kwetsbare positie. Zij lopen het grootste risico om stages en leerbanen mis te lopen. Ook is SBB gevraagd stappen te maken met betrekking tot het versneld beschikbaar stellen van certificaten met zelfstandige arbeidsmarktrelevantie in sectoren waar nu juist vraag is naar personeel. Zo wordt een impuls gegeven aan de mogelijkheden voor werkenden en werkzoekenden om zich om- of bij te scholen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat er extra subsidie vrijkomt voor werkgevers, zodat het creëren van leerwerkplekken aantrekkelijker wordt. Wat betekent de verhoging van subsidie van praktijkleren voor een bedrijf in de praktijk? Kan dit nader worden toegelicht? Deze leden vragen aan te geven hoeveel, van de in totaal € 14,6 miljoen die in deze paragraaf wordt genoemd voor ondersteuning leerwerkplekken en SBB, is specifiek voor het praktijkonderwijs, respectievelijk voortgezet speciaal onderwijs en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs? Waar wordt de middelen voor deze sectoren specifiek voor ingezet?

De verhoging van de subsidie betekent dat leerbedrijven in conjunctuurgevoelige sectoren en sectoren waar veel contactgerichte beroepen voorkomen, bovenop de reguliere subsidie praktijkleren een extra subsidie kunnen krijgen. De extra subsidie kan uitsluitend worden aangevraagd voor leerwerkplekken van mbo-studenten. Hiervoor is een bedrag van € 10,6 miljoen beschikbaar. De extra subsidie is beschikbaar voor de studie jaren 2020/2021 en 2021/2022. De hoogte van de subsidie wordt bepaald door het bedrag van € 10,6 miljoen te delen door het aantal praktijkleerplaatsen waarvoor subsidie is aangevraagd. Ook is SBB gevraagd om bij de uitwerking van het actieplan stages en leerbanen te zorgen voor stages en leerbanen in het pro, vso en vmbo. Deze opdracht maakt deel uit van de intensivering van de aanpak stages en leerbanen waar het kabinet 4 miljoen voor heeft uitgetrokken.

De CDA-leden hebben met belangstelling de plannen gelezen van de regering tot behoud van stages en leerwerkbanen. Deze leden zijn van mening dat de coronacrisis grote gevolgen heeft voor de veranderende vraag en aanbod verhouding op de arbeidsmarkt. Ziet de regering ook mogelijkheden om extra aandacht te besteden bij aanstaande studenten binnen de kansopleidingen? Bijvoorbeeld sectoren waar enerzijds kansen liggen voor studenten en anderzijds de samenleving jongeren binnen deze opleiding hard nodig heeft? Deze leden zien de huidige crisis als een ideaal moment om hier meer aandacht aan te geven, zeker nu de arbeidsmarktverandering in een stroomversnelling is gekomen door de huidige crisis.

Scholen hebben een wettelijke zorgplicht voor arbeidsmarktperspectief, die inhoudt dat ze de instroom van studenten zoveel mogelijk moeten proberen te laten aansluiten bij de situatie op de arbeidsmarkt. Wij zijn het met de leden eens dat zoveel mogelijk studenten zouden moeten uitstromen met een diploma dat hen goede kansen op de arbeidsmarkt verschaft. Door corona is de situatie op de arbeidsmarkt drastisch veranderd, al verschilt de impact per sector. Ook is nog niet duidelijk voor hoe lang de gevolgen van de coronacrisis zichtbaar zullen zijn op de arbeidsmarkt. In het Loopbaan Oriëntatie en Loopbaan Begeleiding beleid zal expliciet aandacht worden besteed aan de gewijzigde arbeidsmarktomstandigheden en wat dat kan betekenen voor studiekeuze en eventueel switchen van studenten. SBB monitort via de werkwijze doelmatigheid wat de arbeidsmarktperspectieven zijn van de verschillende opleidingen. Ook hebben wij SBB gevraagd om een nieuwe tranche certificaten voor te bereiden die werkenden en werkzoekenden kan bij- en omscholen voor sectoren waar nu extra kansen liggen op de arbeidsmarkt.

De leden van de GroenLinks-fractie waarderen de inzet van de regering om binnen het mbo stage- en leerplekken te behouden of te creëren. Juist hier zitten de studenten waar we als eerste een beroep op zullen moeten doen om de veranderende samenleving weer op te bouwen – soms letterlijk. Deze leden zijn dan ook tevreden dat de regering middelen ter beschikking stelt voor het actieplan van SBB om leerwerkbedrijven te acquireren en ondersteunen. Deze leden vragen hierbij wel waarom dit een tijdelijke ondersteuning betreft. Hierbij nemen deze leden in aanmerking dat er structureel € 3,1 miljoen bezuinigd is op het SBB, en dat de verwachting is dat de gevolgen van COVID-19 op het aantal beschikbare stages en leerwerkplekken langer dan twee jaar zullen duren. Is de regering bereid de structurele bezuinigingen op SBB te heroverwegen, gezien de cruciale functie die SBB vervult? Zo nee, waarom niet? Kan de regering borgen dat indien blijkt dat de afname van het aantal stages en weerwerkplekken als gevolg van COVID-19 langer dan twee jaar duurt, hiervoor ook middelen ter beschikking gesteld zullen worden? Zo nee, waarom niet?

Op dit moment is nog niet duidelijk hoe lang de gevolgen van de coronacrisis zullen duren en hoe de situatie zich over twee jaar heeft ontwikkeld. Daarom vinden wij het prematuur om nu al uitspraken te doen over extra subsidiering die gelegitimeerd wordt door een urgent belang in het mbo-onderwijs op dat moment. SBB vervult inderdaad een cruciale functie voor het mbo-onderwijs en ontvangt hiervoor jaarlijks een subsidie die dit jaar € 60,5 miljoen bedraagt. Daar bovenop kan SBB, net als andere instellingen die door het Rijk worden gefinancierd, loon- en prijsbijstelling (lpo) ontvangen waarvan per jaar wordt bepaald door het kabinet of dit zal worden uitgekeerd of niet. Dit jaar is dat voor SBB niet gebeurd. Dat betekent niet dat er korting op het budget voor SBB wordt toegepast, wel dat de bijdrage aan SBB niet meestijgt met lonen en prijzen. Dit betreft lpo over de reguliere bijdrage aan SBB, voor de extra taken ontvangen zij een aanvullende bijdrage. Omdat wij ons scherp bewust zijn van de essentiële rol die SBB speelt bij het verzekeren van stageplaatsen en leerbanen in het bijzonder in de aankomende tijd, heeft het kabinet tweemaal 4 miljoen uitgetrokken voor SBB.

Is de regering tevens bereid instellingen te ondersteunen die op dit moment zelf creatieve oplossingen inzetten om stages te verzorgen? Zo ja, op welke manier(en)? Zo nee, waarom niet, zo vragen deze leden.

Wij hebben bewondering voor de manier waarop de sector flexibel inspringt op de mogelijkheden en moeilijkheden die de huidige situatie met zich meebrengt. Wij hebben met de sector afspraken gemaakt over het verschaffen van vervangende opdrachten aan studenten waarvan de stage of leerbaan is weggefallen. Daarbij zal het soms niet mogelijk zijn dat de student alle praktijken draait, maar wel dat hij of zij de leerdoelen en praktijkprocessen

onder de knie krijgt waar de praktijkturen voor dienden. Soms kan dat op school, en soms op een alternatieve stageplaats. Studenten waarvoor ook de school geen stageplaats weet te vinden, kunnen zich melden bij SBB. SBB ondersteunt de scholen in hun initiatieven en is hard bezig om nieuwe leerbedrijven te erkennen, ook in aanverwante sectoren waar studenten misschien niet alle maar wel een deel van de kernprocessen van hun opleiding kunnen leren.

De leden van de SP-fractie vragen wat het offensief tot behoud van stages en leerwerkbanen precies inhoudt voor leerlingen van het pro, vso en vmbo? Deze leden merken namelijk op dat het actieplan enkel voor het mbo opgesteld is.

Er is inderdaad een actieplan specifiek voor het mbo. Voor het pro, vso en vmbo is door SBB ook een soortgelijk actieplan stageplaatsen in pro, vso en vmbo (leerwerktrajecten) opgesteld, beide plannen lopen mee in het budget dat bij deze Incidentele Suppletoire Begroting beschikbaar is gesteld

De leden van de PvdA-fractie lezen dat voor het behoud van stages en leerwerkbanen voor praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en mbo het kabinet met een offensief komt. Met een extra impuls per jaar van € 10,6 miljoen in 2020 en ook in 2021 wordt het ook voor werkgevers in leerwerkbedrijven aantrekkelijker gemaakt om leerwerkplekken te creëren of in stand te houden tijdens en na de coronacrisis. Kan de regering becijferen welk deel van de stagetekorten hiermee zal worden opgelost, zo vragen deze leden.

Uit de evaluatie “Subsidieregeling praktijkleren 2014-2018” door Regioplan blijkt dat de hoogte van de subsidie van invloed is op het aantal praktijkleerplaatsen dat werkgevers bereid zijn aan te bieden. Echter, dit geldt bij omstandigheden die voor het overige gelijk blijven. Daarvan is op dit moment geen sprake. De impact van de coronacrisis op de economie is nog ongewis. Behalve de hoogte van de subsidie spelen ook de gewijzigde omstandigheden een rol bij het aanbieden van praktijkleerplaatsen. Het is dan ook niet mogelijk een inschatting te maken van het effect op het aantal praktijkleerplaatsen. Met de extra subsidie benadrukt het kabinet het zeer belangrijk te vinden dat bedrijven voldoende praktijkleerplaatsen blijven aanbieden om 500.000 mbo-studenten te kunnen opleiden voor de toekomst. Het bedrijfsleven heeft er ook zelf belang bij om voldoende mensen in hun sector te blijven opleiden, zeker als de arbeidsmarkt later weer aantrekt. Het verheugt ons om te zien dat vanuit een aantal sectoren, daar waar dat mogelijk is, ook maatregelen worden genomen om de bbl in deze tijd extra te steunen. Een voorbeeld is het opleidingsfonds OOM van de sociale partners uit de metaalbewerking. Dit fonds heeft een aantal maatregelen getroffen ten behoeve van de instroom en het behoud van bbl-banen, zoals het verhogen van de leerwerkbijdrage voor startende en huidige bbl'ers. Ook het O&O-fonds voor bedrijven in de metalelectro heeft de bijdrage verhoogd, zo is besloten door de vakbonden en de ondernemersorganisatie voor de technische industrie. Diverse werknemersvertegenwoordigers en branches, zoals Bouwend Nederland en de BOVAG, hebben bovendien al een oproep gedaan om bbl'ers te behouden voor de sector. Zulke steun voor de bbl is nu erg belangrijk en wij zijn blij om te zien dat sociale partners zich het belang van het behoud van de bbl voor de toekomst van de sector realiseren.

De leden van de SGP-fractie vragen op welke wijze bij de inzet om stages en leerwerkplekken te behouden de positie van kleine(re) ondernemers aan bod komt. Deze leden constateren dat de betrokkenheid van deze groep bij het bieden van kansen voor studenten vaak groot is, maar dat de financiële ondersteuning voor hen van groot belang is, zeker in de huidige omstandigheden.

De Subsidieregeling praktijkleren is zowel toegankelijk voor het grootbedrijf als voor het midden- en kleinbedrijf. Dit geldt ook voor de extra middelen. Van de aanvragers van de subsidie praktijkleren, behoort ruim 95 % tot het MKB. Ruim 65 % van de aanvragen is afkomstig van bedrijven met minder dan 25 werknemers. Het MKB maakt dus veel gebruik van de financiële ondersteuning die de Subsidieregeling praktijkleren biedt.

4. Uitbreiding aanvullende bekostiging nieuwkomers po en vo

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet in 2020 eenmalig € 21 miljoen vrij maakt voor het po en vo om de nieuwkomersbekostiging voor de huidige groep nieuwkomers met drie maanden te verhogen. Al eerder is geconstateerd dat de groep nieuwkomers lastiger wordt bereikt. Op welke manier wordt de € 21 miljoen gebruikt om de werkwijze met betrekking tot nieuwkomers te veranderen, zodat de komende maanden het geld gebruikt gaat worden om daadwerkelijk de onderwijsachterstanden weg te werken in plaats van dat we op dezelfde voet, afstandsonderwijs die nieuwkomers nauwelijks bereikt, verder gaan?

De versoepeling van de coronamaatregelen heeft er reeds voor gezorgd dat de werkwijze in het onderwijs met betrekking tot nieuwkomers is veranderd ten opzichte van de situatie tijdens de sluiting. Per 1 juni 2020 zijn de vo-scholen weer deels geopend, per 11 mei waren de basisscholen gedeeltelijk geopend en per 8 juni 2020 zijn de basisscholen weer volledig heropend. Dit houdt in dat leerlingen, waaronder ook nieuwkomers, weer geheel of gedeeltelijk naar school kunnen. Hierdoor kunnen scholen starten met het op school wegwerken van de achterstanden, die door de coronamaatregelen zijn ontstaan. Ook kan de reguliere werkwijze stap voor stap weer worden opgepakt.

Er wordt verwacht dat nieuwkomers, door de coronamaatregelen, langer ondersteuning nodig zullen hebben. De € 21 miljoen die is vrijgemaakt, is bedoeld om scholen een financiële impuls te geven om deze ondersteuning langer te kunnen bieden. Scholen kunnen dit bijvoorbeeld gebruiken om kinderen langer onderwijs op een gespecialiseerde nieuwkomersvoorziening te bieden of om extra ondersteuning te bieden naast onderwijs in de reguliere klas. De aanvullende middelen komen overeen met één extra kwartaal nieuwkomersbekostiging in zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs.

Deze leden lezen dat de regering nogmaals € 3,8 miljoen uitgeeft om devices beschikbaar te stellen voor leerlingen. Hoeveel leerlingen komen in aanmerking voor een device? Tot wanneer loopt deze regeling, zo vragen deze leden.

Veel schoolbesturen hebben in de afgelopen periode zelf oplossingen weten te vinden voor leerlingen die geen beschikking hadden over de benodigde apparatuur. Waar dat niet lukte, heb ik de betreffende leerlingen via hun schoolbesturen ondersteund middels de genoemde regeling. Om van deze ondersteuning gebruik te kunnen maken, konden schoolbesturen bij SIVON een aanvraag indienen. Aanvankelijk was voor deze regeling € 2,5 mln. beschikbaar. Dit bleek gezien de vraag vanuit de sector niet toereikend. Om die reden heb ik additioneel € 3,8 mln. ter beschikking gesteld en is tot 28 april 2020 een tweede aanvraagronde opengesteld, zoals ik heb gemeld in mijn Kamerbrief van 4 mei jl. SIVON heeft alle aanvragen die resulteerden na de tweede ronde kunnen honoreren, mede dankzij een eigen bijdrage van de betrokken schoolbesturen. De laatste aanvragen worden nu afgehandeld, waarmee uiteindelijk ruim 15.000 devices blijvend ter beschikking zijn gesteld aan het onderwijs, zowel in Europees Nederland als in Caribisch Nederland.

Ook de leden van de GroenLinks-fractie lezen dat de regering nogmaals maximaal € 3,8 miljoen investeert voor devices voor leerlingen die hier zelf niet de beschikking over hebben. Deze leden vragen hoe deze devices verdeeld worden. Hebben alle schoolbesturen

beschikking hiertoe of is het wie eerst komt, wie eerst maalt? Hoe zorgt de regering voor een eerlijke verdeling, zo vragen deze leden.

Veel schoolbesturen hebben in de afgelopen periode zelf oplossingen weten te vinden voor leerlingen die geen beschikking hadden over de benodigde apparatuur. Waar dat niet lukte, heb ik de betreffende leerlingen via hun schoolbesturen ondersteund middels de genoemde regeling. Om van deze ondersteuning gebruik te kunnen maken, konden schoolbesturen bij SIVON een aanvraag indienen. Aanvankelijk was voor deze regeling € 2,5 mln. beschikbaar. Dit bleek gezien de vraag vanuit de sector niet toereikend. Om die reden heb ik additioneel € 3,8 mln. ter beschikking gesteld en is tot 28 april 2020 een tweede aanvraagronde opengesteld, zoals ik heb gemeld in mijn Kamerbrief van 4 mei jl. SIVON heeft alle aanvragen die resulteerden na de tweede ronde kunnen honoreren, mede dankzij een eigen bijdrage van de betrokken schoolbesturen. De laatste aanvragen worden nu afgehandeld, waarmee uiteindelijk ruim 15.000 devices blijvend ter beschikking zijn gesteld aan het onderwijs, zowel in Europees Nederland als in Caribisch Nederland.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat nieuwkomers die de Nederlandse taal nog niet of nauwelijks spreken of die komend schooljaar de overgang zullen maken naar het reguliere onderwijs, in deze periode extra achterstanden hebben opgelopen. De regering maakt eenmalig € 21 miljoen vrij voor het po en vo om de nieuwkomersbekostiging voor de huidige groep nieuwkomers met drie maanden verhogen. Deze leden hechten hier zeer aan en hadden hier ook tijdens het notaoverleg van 29 april jl. om gevraagd door middel van de motie van de leden Van den Hul en Westerveld²¹. Reden is dat anders de coronacrisis voor deze groep leerlingen leidt tot vertraging, waardoor ze niet op tijd op hun niveau kunnen uitstromen naar regulier onderwijs. In hoeverre geeft de regering nu alsnog uitvoering aan deze motie, zo vragen deze leden.

De motie van de leden Van de Hul en Westerveld is ontraden vanwege het ontbreken van financiële dekking. Ik heb toen aangegeven om me sterk te maken voor extra financiële middelen, ook voor deze doelgroep. Dat is gelukt. De € 21 miljoen, die is vrijgemaakt, komt overeen met één kwartaal extra nieuwkomersbekostiging voor po- en vo-scholen voor de groep nieuwkomers die getroffen is door de tijdelijke sluiting van de scholen vanwege de coronacrisis. Hiermee wordt beoogd dat scholen die eerste-opvangonderwijs verzorgen aan nieuwkomers dat onderwijs nu langer kunnen bieden voor de nieuwkomers die dat nodig hebben. De scholen kunnen zelf het beste inschatten wat ieder kind nodig heeft. Daarom kunnen scholen er bijvoorbeeld voor kiezen om kinderen langer onderwijs op een gespecialiseerde nieuwkomersvoorziening te bieden of om extra ondersteuning te bieden naast onderwijs in de reguliere klas.

²¹ Kamerstuk 35 300-VIII, nr. 171